

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Чандмань сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн
нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ХОА-2024/15/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Ховд хот 2024 он	Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн Утас: 70432545 Цахим хаяг: tsetsegsuren.a@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Д.Балжинням Утас: 99435309 Цахим хаяг: Baljnnyamd@audit.gov.mn
--	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ЧАНДМАНЬ СУМЫН ТӨСВИЙН
ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ
З.ОНОЛБААТАР ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Чандмань сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн нэгтгэсэн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Чандмань сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 3 төсөвт байгууллага, 2 тусгай сан, 1 орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар, сумын ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, соёлын төв, насан туршийн боловсрол төв зэрэг байгууллагуудын тогтмол зардлыг сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн тайланд нэгтгэгдсэн байна.

Чандмань сумын 2023 оны төсвийн орлогыг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн 14 хуралдаанаар татвар, татварын бус орлогыг 1,820,159.4 мянган төгрөгөөр баталж, гүйцэтгэлээр 1,853,180.9, мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж орлогыг 33,021.5 мянган төгрөгөөр буюу 3,5 хувиар давуулан биелүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Тайлант онд аймаг, сумын ОНХС-ын хөрөнгө оруулалтаар 277,544.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Сумын ИТХ-ын 03 тоот тогтоолоор “сумын Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 2023 оны хэрэгжилтийг 93 хувь буюу “хангалттай” гэж дүгнэжээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ХҮНДЭТГЭСЭН: ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

Х.БОЛДБААТАР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	610,314,678.89	821,292,303.26
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	115,697,580.62	307,623,227.99
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	115,697,580.62	307,623,227.99
31210	Төгрөг	115,697,580.62	307,623,227.99
31211	Төрийн сангийн харилцах	115,697,580.62	307,623,227.99
33	АВЛАГА	391,621,548.27	393,624,595.27
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	155,720.01	590,620.01
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	309,441.00	309,441.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	39,447.00	0.00
33401	Дансны авлага /ТӨҮГ/	6,226,941.00	6,226,941.00
33402	Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	36,000.00	36,000.00
33500	Бусад авлага	22,341,202.26	21,241,202.26
33510	Байгууллагаас авах авлага	112,450.26	112,450.26
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	22,228,752.00	21,128,752.00
33600	Зээлийн авлага	362,512,797.00	365,220,391.00
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	362,512,797.00	365,220,391.00
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	362,512,797.00	365,220,391.00
34	УРЬДЧИЛГАА	10,450,000.00	20,276,000.00
34710	Урьдчилгаа тооцоо	10,450,000.00	20,276,000.00
34712	Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	10,450,000.00	20,276,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	92,545,550.00	99,768,480.00
35400	Хангамжийн материал	25,277,550.00	32,500,480.00
35410	Бичиг хэргийн материал	1,340,600.00	345,480.00
35420	Аж ахуйн материал	679,000.00	678,400.00
35460	Хүнсний материал	0.00	394,100.00
35470	Бусад хангамжийн материал	23,257,950.00	31,082,500.00
35500	Биологийн хөрөнгө	0.00	0.00
35600	Мал амьтад	67,268,000.00	67,268,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,472,303,236.21	3,484,585,324.64
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,472,303,236.21	3,484,585,324.64
39100	Газар	0.00	0.00
39200	Биет хөрөнгө	3,407,464,694.94	3,420,408,866.17
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,659,577,529.00	2,692,077,529.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-502,521,106.86	-572,693,825.68
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	264,481,900.00	325,281,900.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-106,385,481.38	-150,689,279.83
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	227,507,834.00	281,007,146.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-126,259,958.40	-155,792,288.72
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	90,072,194.50	148,733,638.65
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-37,393,669.72	-49,516,334.07
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	577,339,023.00	577,339,023.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-108,787,165.34	-132,414,560.00
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	35,450,000.00	35,450,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	535,455,946.90	590,955,946.90
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-102,459,840.76	-170,717,519.08
39217	Ном	1,387,490.00	1,387,490.00
39300	Биет бус хөрөнгө	64,838,541.27	64,176,458.47

39301	Програм хангамж	3,950,500.00	3,950,500.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-3,040,958.73	-3,703,041.53
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	63,929,000.00	63,929,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	4,082,617,915.10	4,305,877,627.90
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	37,981,913.00	39,327,957.08
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	22,981,913.00	24,327,957.08
41300	Өглөг	22,981,913.00	24,327,957.08
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	0.00	31,873.08
41360	Бусад өглөг	22,981,913.00	24,296,084.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	13,694,789.00	15,008,960.00
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	9,287,124.00	9,287,124.00
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15,000,000.00	15,000,000.00
42200	Урт хугацаат зээл	15,000,000.00	15,000,000.00
42210	Төгрөг	15,000,000.00	15,000,000.00
42242	Бусад урт хугацаат өр төлбөр /ТӨҮГ/	15,000,000.00	15,000,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	4,044,636,002.10	4,266,549,670.82
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	4,044,636,002.10	4,266,549,670.82
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	994,353,975.24	994,353,975.24
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	994,353,975.24	994,353,975.24
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	2,796,719,959.79	3,018,633,628.51
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	7,026,460,389.21	2,796,719,959.79
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	221,913,668.72
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	4,229,740,429.42	253,562,067.07
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	4,082,617,915.10	4,305,877,627.90

2.2 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,920,195,095.29	2,129,929,131.64
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	322,289,627.18	374,393,345.64
110	Орлогын албан татвар	193,315,510.82	224,011,426.88
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	193,315,510.82	240,069,364.31
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	135,267,389.16	195,232,978.70
110002	Үйл ажиллагааны орлого	32,142,428.11	25,184,176.60
110003	Хөрөнгийн орлого	18,835,303.61	18,695,339.01
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	100,000.00	145,870.00
110008	Шууд бус орлого	6,970,389.94	811,000.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.00	-16,057,937.43
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.00	-16,057,937.43
113	Хөрөнгийн албан татвар	119,169,500.36	134,458,474.76
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	3,342,792.36	2,096,118.76
113002	Бууны албан татвар	2,528,000.00	5,190,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	113,298,708.00	127,172,356.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	9,804,616.00	15,923,444.00

1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,334,890.00	9,473,927.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,504,650.00	1,192,800.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	255,240.00	7,351,127.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	575,000.00	930,000.00
118011	Бусад татвар	0.00	0.00
1181	Газрын төлбөр	4,709,306.00	5,378,008.00
118101	Газрын төлбөр	4,709,306.00	5,378,008.00
118102	Дуудлага худалдаа	0.00	0.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	2,760,420.00	1,071,509.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	395,000.00	235,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	2,365,420.00	836,509.00
1183	Бусад татвар	0.00	0.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	431,416,265.70	370,149,526.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	431,416,265.70	370,149,526.00
120003	Торгуулийн орлого	1,945,000.00	1,445,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,220,250.00	605,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	605,000.00	605,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	615,250.00	0.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	401,582,219.90	305,583,766.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	26,668,795.80	62,515,760.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,166,489,202.41	1,385,386,260.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	297,365,589.00	69,782,060.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,960,000.00	0.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХхөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	287,973,796.00	59,635,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,751,793.00	10,147,060.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	680,000.00	0.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,869,123,613.41	1,315,604,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	958,951,000.00	0.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	3,168,813.41	0.00

132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	669,155,300.00	855,821,000.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	237,848,500.00	459,783,200.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,661,541,135.10	1,908,015,462.92
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,661,541,135.10	1,908,015,462.92
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,677,961,421.69	1,897,169,662.92
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	379,026,462.00	514,141,885.16
210101	Үндсэн цалин	262,837,675.00	313,729,106.16
210102	Нэмэгдэл	58,205,491.00	133,017,222.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00	2,205,000.00
210104	Урамшуулал	26,062,736.00	37,618,826.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	31,920,560.00	27,571,731.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	46,198,018.56	70,628,119.45
210201	Тэтгэврийн даатгал	31,668,286.96	50,666,805.81
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,611,538.75	5,232,579.39
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,058,443.88	4,159,663.48
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	709,734.87	978,950.29
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,150,014.10	9,590,120.48
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	373,734,467.20	43,122,480.52
210301	Гэрэл, цахилгаан	16,385,540.20	2,671,100.52
210302	Түлш, халаалт	356,338,055.00	40,451,380.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,010,872.00	0.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	355,225,641.00	469,252,333.90
210401	Бичиг хэрэг	3,249,110.00	4,179,528.00
210402	Тээвэр, шатахуун	24,312,051.00	29,654,645.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,027,700.00	3,433,999.90
210409	Бараа материал шилжүүлсний зардал	324,636,780.00	431,984,161.00
2105	Нормативт зардал	0.00	532,400.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	0.00	532,400.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,481,800.00	2,974,400.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	0.00	280,600.00
210604	Урсгал засвар	4,481,800.00	2,693,800.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,443,000.00	6,327,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,443,000.00	6,327,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	6,712,856.00	372,106,616.32
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5,535,127.00	371,141,975.32
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	330,000.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	360,000.00	58,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	55,000.00	237,810.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	24,360.00	0.00

210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	399,100.00	572,500.00
210807	Газрын төлбөр	9,269.00	96,331.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	509,139,176.93	418,084,427.57
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	333,083,258.80	152,255,570.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	348,000.00	566,500.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	175,707,918.13	265,262,357.57
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	983,579,713.41	10,845,800.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	21,459,900.00	10,845,800.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	169,000.00	4,184,300.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	18,866,200.00	0.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.00	4,802,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,424,700.00	1,859,500.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	962,119,813.41	0.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	958,951,000.00	0.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,168,813.41	0.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	258,653,960.19	221,913,668.72
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	4,488,394,389.61	0.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	4,375,283,777.35	0.00
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	113,110,612.26	0.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	-4,229,740,429.42	221,913,668.72

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,613,994,622.18	1,842,361,511.64
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	322,289,627.18	374,393,345.64
110	Орлогын албан татвар	193,315,510.82	224,011,426.88
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	193,315,510.82	240,069,364.31
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	135,267,389.16	195,232,978.70
110002	Үйл ажиллагааны орлого	32,142,428.11	25,184,176.60
110003	Хөрөнгийн орлого	18,835,303.61	18,695,339.01
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	100,000.00	145,870.00
110008	Шууд бус орлого	6,970,389.94	811,000.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.00	-16,057,937.43
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.00	-16,057,937.43

113	Хөрөнгийн албан татвар	119,169,500.36	134,458,474.76
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	3,342,792.36	2,096,118.76
113002	Бууны албан татвар	2,528,000.00	5,190,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	113,298,708.00	127,172,356.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	9,804,616.00	15,923,444.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,334,890.00	9,473,927.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,504,650.00	1,192,800.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	255,240.00	7,351,127.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	575,000.00	930,000.00
118011	Бусад татвар	0.00	0.00
1181	Газрын төлбөр	4,709,306.00	5,378,008.00
118101	Газрын төлбөр	4,709,306.00	5,378,008.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	2,760,420.00	1,071,509.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	395,000.00	235,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	2,365,420.00	836,509.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	87,335,606.00	82,581,906.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	87,335,606.00	82,581,906.00
120003	Торгуулийн орлого	1,945,000.00	1,445,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	85,390,606.00	81,136,906.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,205,000.00	605,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	83,185,606.00	80,531,906.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,204,369,389.00	1,385,386,260.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	297,365,589.00	69,782,060.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,960,000.00	0.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	287,973,796.00	59,635,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,751,793.00	10,147,060.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	680,000.00	0.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	907,003,800.00	1,315,604,200.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	669,155,300.00	855,821,000.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	237,848,500.00	459,783,200.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,217,744,551.59	1,130,389,413.27

299990	Устгал	0.00	0.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,217,744,551.59	1,130,389,413.27
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,156,781,975.59	1,119,423,613.27
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	377,980,302.48	519,339,582.36
210101	Үндсэн цалин	249,035,996.42	290,187,054.29
210102	Нэмэгдэл	62,011,243.42	140,941,313.16
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00	2,205,000.00
210104	Урамшуулал	29,057,915.00	38,553,787.16
210105	Гэрээт ажлын хөлс	37,875,147.64	47,452,427.75
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	47,044,727.91	65,155,199.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,049,798.24	45,923,093.08
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,600,533.26	4,893,398.84
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,150,299.23	3,453,099.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	749,498.64	1,552,299.52
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,494,598.54	9,333,308.33
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	373,601,967.20	44,943,480.52
210301	Гэрэл, цахилгаан	16,385,540.20	3,472,100.52
210302	Түлш, халаалт	356,205,555.00	41,471,380.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,010,872.00	0.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	21,154,960.00	28,754,174.90
210401	Бичиг хэрэг	1,968,360.00	2,539,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	15,941,000.00	22,755,575.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,245,600.00	3,458,799.90
2105	Нормативт зардал	335,300.00	502,200.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	335,300.00	502,200.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,438,800.00	2,214,400.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	167,000.00	280,600.00
210604	Урсгал засвар	4,271,800.00	1,933,800.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,443,000.00	6,327,000.00
210701	Гадаад албан томилолт	0.00	0.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,443,000.00	6,327,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	9,045,229.00	361,207,416.32
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	8,056,600.00	359,942,775.32
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	330,000.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	145,000.00	82,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	55,000.00	213,810.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	24,360.00	0.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	425,000.00	872,500.00
210807	Газрын төлбөр	9,269.00	96,331.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	319,737,689.00	90,980,160.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	319,389,689.00	89,655,160.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	348,000.00	1,325,000.00

211	ХҮҮ	0.00	0.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	60,962,576.00	10,965,800.00
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	39,373,950.00	0.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	39,373,950.00	0.00
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	0.00	0.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	21,588,600.00	10,965,800.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	0.00	4,184,300.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	18,866,200.00	0.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.00	4,802,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,722,400.00	1,979,500.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	396,250,070.59	711,972,098.37
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	294,012,330.00	437,566,451.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	294,012,330.00	437,566,451.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	294,012,330.00	437,566,451.00
220001	Барилга байгууламж	230,266,080.00	150,525,588.00
221001	Их засвар	38,473,200.00	94,109,390.00
222001	Тоног төхөөрөмж	18,908,650.00	109,469,800.00
223001	Бусад хөрөнгө	6,364,400.00	83,461,673.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-294,012,330.00	-437,566,451.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-65,562,850.00	-82,480,000.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	65,562,850.00	82,480,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	65,562,850.00	82,480,000.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	36,674,890.59	191,925,647.37
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	79,022,690.03	115,697,580.62
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	115,697,580.62	307,623,227.99

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,418,049,918.04	1,981,445,258.37	3,954,347,236.66	8,353,842,413.07
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,423,695,942.80	-1,727,883,191.30	3,072,113,152.55	-79,465,981.55
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	994,353,975.24	253,562,067.07	7,026,460,389.21	8,274,376,431.52
9	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-4,229,740,429.42	-4,229,740,429.42
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	994,353,975.24	253,562,067.07	2,796,719,959.79	4,044,636,002.10
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	994,353,975.24	253,562,067.07	2,796,719,959.79	4,044,636,002.10
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	994,353,975.24	253,562,067.07	2,796,719,959.79	4,044,636,002.10
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	221,913,668.72	221,913,668.72
20	2023 оны 6-р сарын 30-наарх үлдэгдэл	994,353,975.24	253,562,067.07	3,018,633,628.51	4,266,549,670.82

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,820,159,400.00	1,580,653,804.27
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,066,144,900.00	1,060,607,353.27
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,055,179,100.00	1,049,641,553.27
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	521,242,800.00	519,339,582.36
210101	Үндсэн цалин	290,809,600.00	290,187,054.29
210102	Нэмэгдэл	155,600,000.00	140,941,313.16
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00	2,205,000.00
210104	Урамшуулал	15,912,500.00	38,553,787.16
210105	Гэрээт ажлын хөлс	58,920,700.00	47,452,427.75
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	65,155,200.00	65,155,199.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	44,305,600.00	45,923,093.08
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,212,400.00	4,893,398.84
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,169,900.00	3,453,099.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,042,500.00	1,552,299.52
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	10,424,800.00	9,333,308.33
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	385,996,500.00	384,810,219.84

210301	Гэрэл, цахилгаан	18,684,100.00	17,768,139.84
210302	Түлш, халаалт	364,952,000.00	364,830,380.00
210303	Цэвэр, бохир ус	2,360,400.00	2,211,700.00
210304	Байрны түрээс	0.00	0.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	28,331,100.00	28,206,974.90
210401	Бичиг хэрэг	2,539,800.00	2,539,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	22,332,100.00	22,208,375.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,459,200.00	3,458,799.90
2105	Нормативт зардал	502,200.00	502,200.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	502,200.00	502,200.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,245,900.00	6,748,386.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	280,600.00	280,600.00
210604	Урсгал засвар	7,965,300.00	6,467,786.00
2107	Томиллолт, зочны зардал	6,561,500.00	6,327,000.00
210702	Дотоод албан томиллолт	6,561,500.00	6,327,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	16,585,800.00	16,007,291.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	14,805,900.00	14,742,650.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	369,400.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	145,000.00	82,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	240,000.00	213,810.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	30,000.00	0.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	872,500.00	872,500.00
210807	Газрын төлбөр	123,000.00	96,331.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	22,558,100.00	22,544,700.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	21,219,700.00	21,219,700.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,338,400.00	1,325,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	10,965,800.00	10,965,800.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	10,965,800.00	10,965,800.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	4,184,300.00	4,184,300.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	4,802,000.00	4,802,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,979,500.00	1,979,500.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	654,014,500.00	437,566,451.00
220001	Барилга байгууламж	299,531,300.00	150,525,588.00
221001	Их засвар	95,000,000.00	94,109,390.00
222001	Тоног төхөөрөмж	108,500,000.00	109,469,800.00
223001	Бусад хөрөнгө	150,983,200.00	83,461,673.00
224001	Стратегийн нөөц хөрөнгө	0.00	0.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	100,000,000.00	82,480,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	100,000,000.00	82,480,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,820,159,400.00	1,622,922,459.27
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	0.00	0.00
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	0.00	0.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,686,323,100.00	1,541,785,553.27
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,226,539,900.00	1,082,002,353.27
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	459,783,200.00	459,783,200.00

35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	133,836,300.00	81,136,906.00
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	605,000.00	605,000.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	90,000,000.00	80,531,906.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	43,231,300.00	0.00
350004	Гадаадын эх үүсвэрээс санхүүжих	0.00	0.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	64,496,575.42
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	106,765,230.42
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	66.00	66.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2.00	2.00
610001	Төсвийн байгууллага	2.00	2.00
610002	Төсвөөс гадуур байгууллага	0.00	0.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	32.00	32.00
620001	Удирдах ажилтан	10.00	10.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	9.00	9.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	5.00	5.00
620004	Гэрээт ажилтан	8.00	8.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	32.00	32.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10.00	10.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	8.00	8.00
650010	Гэрээт ажилтан	5.00	5.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	9.00	9.00
650012	Шүүгч, прокурор	0.00	0.00
650013	УТҮГ	0.00	0.00
66	НИЙТ ТЭТГЭВЭРТ ГАРАГЧ	1.00	1.00
660001	Төрийн албаны тухай хуулиар тэтгэвэрт гарагч	1.00	1.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан (мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	69,782,060.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	69,782,060.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	69,782,060.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	547,200.00
210401	Бичиг хэрэг	0.00
210402	Тээвэр, шатахуун	547,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	799,400.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	799,400.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	68,435,460.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	68,435,460.00

I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	69,782,060.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	69,782,060.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	59,635,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,147,060.00

4.7 Аудитын гол асуудал

Чандмань сумын Засаг даргын 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяалагдах 2 төсвийн байгууллага, 2 тусгай сан, сумын ЭМТ, Сургууль, Цэцэрлэг, Соёлын төв зэрэг байгууллагуудад орон нутгийн төсвөөс олгосон санхүүжилт болон төсвийн зарцуулалтыг тайланд нэгтгэгдсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас Ховд сумын Засаг даргын харьяа 4 байгууллагын санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулан аудитыг гүйцэтгэсэн байна.

Хүснэгт № 13 Төсвийн шууд захирагчийн аудитын дүн

Байгууллагын нэр	Аудитад хамрагдвал зохих	Хамрагдсан	Байгууллагын тоо		Аудитын санал дүгнэлтийн төрөл			
			Гүйцэтгэсэн		үүнээс			
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Зөрчилг үй	Хязгаар лалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
ИТХ	1	1		1				
ЗДТГ	1	1		1				
Хоршоо хөгжүүлэх сан	1	1		1				
Орон нутгийн хөгжлийн сан	1	1		1				
НИЙТ	4	4	-	4	-	-	-	-

Сумын ТТЗ-ийн харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 47,353.1 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс, 47,353.1 мянган төгрөгийн 5 зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна.

Хүснэгт №14 Төсвийн шууд захирагчийн алдаа зөрчлийн дүн (мянган төгрөг)

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс										
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн	
ИТХ	1	0.0				-	1	13,696.1		-			
ЗДТГ	2	0.0					2	12,057.0					
Хоршоо хөгжүүлэх сан	0	0.0					0	0					
ОНХС	2	0.0					2	21,600.0					
Дүн	5	0	-	-	0	-	5	47,353.10		-	-	-	-

Эх сурвалж: Төрийн аудитын байгууллагын зөрчлийн нэгтгэл

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 159,058.1 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 111,705.0 мянган төгрөгийн бүртгэл тайлагналын алдаа¹-г аудитын явцад залруулж, баталгаажуулав.

Үүнд:

- Орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн санхүүжилтийг үр дүнгийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайланд тус тус дутуу тусгасан, зардал бууруулах бичилт хийсэн, бараа материалын орлого дутуу бүртгэсэн зэрэг алдаа зөрчил нь тайлант үеийн үр дүнг 111,705.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэн

Залруулагдаагүй 47,353.1 мянган төгрөгийн 5 зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс бага байгаа тул “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар 47,353.1 мянган төгрөгийн 5 зөрчил² илэрснээс, 5 зөвлөмж өгөгдлөө

3.3 Зөвлөмж

3.3.1. Газрын бүртгэлтэй холбоотой

Илрүүлэлт Сумын ЗДТГ-ын үндсэн хөрөнгөд бүртгэлтэй 968.9 сая төгрөгийн үнэ бүхий 17 нэр төрлийн барилга байгууламжийн газрыг данс бүртгэлд тусгаагүй зөрчил дутагдал нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ 14.4.2.бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага; , Газрын тухай хуулийн 28 дугаар зүйл.Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээний төрөл, 28.1.2.төрийн байгууллагын; гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Дээрх барилга, байгууламжийн газрын эзэмших эрхийн асуудлыг сумын газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд оруулж батлуулан, эзэмших эрхийн гэрчилгээг авч, дараа оны санхүүгийн тайланд хөрөнгөд бүртгэх

3.3.2. Татварын орлого бүрдүүлэлттэй холбоотой

Илрүүлэлт: Тайлант онд төрийн албан хаагч нарын цалин хөлс нэмэгдсэнтэй холбоотой цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого төлөвлөсөн хэмжээнээс 40,232.9 мянган төгрөгөөр давж биелснээс үүдэн татварын орлого нийт дүнгээрээ 33,574.4 мянган төгрөгөөр давж биелсэн боловч бусад татварын болон татварын бус орлогын төлөвлөгөө 13,696.1 мянган төгрөгөөр тасарсан зөрчил дутагдал нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 6.2.2.-т “жил бүрийн төсвийн зарлагыг орлого болон санхүүжүүлэх бусад эх үүсвэрээр нь бүрэн нөхдөг байхаар төлөвлөн баталж, хэрэгжүүлэх”, 6.2.3-т “урьдчилан тооцоолох боломжгүй нөхцөл байдлын улмаас төсвийн орлого буурах, эсхүл зарлага нэмэгдсэнээр төсвийн алдагдал нэмэгдэхээр бол төсвийн зарлагыг бууруулах, эсхүл орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх замаар тухайн жилийн төсөвт тодотгол хийж, төсвийг тэнцвэржүүлэх”, 41.2.1-т “хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх” тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.8 -д “Сум, дүүргийн төсвийн татварын орлого дараах орлогоос бүрдэнэ” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн орлогыг батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу бүрэн төвлөрүүлэн ажиллах .

3.3.3. ОНХС-ийн хөрөнгийг зөвшөөрөхгүй зардал төлөвлөсөнтэй холбоотой.

Илрүүлэлт: Тайлант онд ОНХС-ийн төлөвлөлтөд гамшиг эрсдэлийн сан 21,600.0 мянган төгрөг, сумын 100 жилийн номын эх бэлтгэх, лого, хүндэт тэмдэг хэвлүүлэх 15,000.0 мянган төгрөг, ИТХ-ын сургалт сурталчилгааны зардалд 16,200.0 мянган төгрөгийн зардал төлөвлөж байгаа нь гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 51.4 -д "аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн гамшгаас хамгаалах арга хэмжээний зардлыг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлнэ", гамшгаас хамгаалах тухай хууль 51 дүгээр зүйл. Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааны санхүүжилт 51.1.-д "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь жил бүрийн төсвийн багцдаа гамшигийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг төлөвлөж, зардлыг тусгана". 51.4-д "Улсын хэмжээнд гамшгаас хамгаалах төвлөрсөн арга хэмжээний зардлыг улсын төсвөөс, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн гамшгаас хамгаалах арга хэмжээний зардлыг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, хуулийн этгээд зардлаа өөрөө хариуцна", 51.2-д "Гамшгаас хамгаалах, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээний зардалд аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, төрийн байгууллага тухайн жилийн төсвийнхөө 1.0 хувиас доошгүйг зарцуулахаар тооцон төсөвт тусгаж, хуулийн этгээд тухайн жилийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зардлын 1.5 хувиас доошгүй хэмжээний хөрөнгийг төлөвлөж зарцуулна Төсвийн тухай хуулийн 60.3.Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг дараах зүйлд зарцуулахыг хориглоно, ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журмын 11.2 -д. "ОНХС-ийн төсөв боловсруулах, батлах, зарцуулах, тайлагнах, бүртгэх, хяналт тавих, зохион байгуулахад хууль тогтоомж зөрчсөн бол тухайн байгууллага, албан тушаалтанд Төсвийн тухай хууль болон холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ." гэсэнтэй нийцэхгүй байна

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийн тухай хуулийн 60.3 дахь заалтыг үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллах.

3.3.4.ОНХС-ийн хөтөлбөр, арга хэмжээний зарцуулалттай холбоотой

Илрүүлэлт: ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаагүй, хүлээж авах ажлын хэсгийн томилоогүй, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнг тооцдоггүй зөрчил дутагдал нийтлэг байна.

Өгсөн зөвлөмж: ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, санхүүжилт, зарцуулалт, гүйцэтгэл, тайлагналт, бүртгэлийн явц, үр дүнд хийх хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны "Журам шинэчлэн батлах тухай" 89 дүгээр тогтоол, энэхүү тогтоолын хавсралтаар батлагдсан "Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам"-д зааснаар аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн захиргааны байгууллагууд хийнэ гэсэн журмын хэрэгжилтийг ханган ажиллах.

3.3.5. Авлага данстай холбоотой

Илрүүлэлт: Тайлант оны санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй авлагыг барагдуулаагүй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй зэрэг 12,057.0 мянган төгрөгийн зөрчил дутагдал нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8. "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12.2.1-д "жилийн санхүүгийн тайлан гаргахын өмнө", 2.6.-д "хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж,

үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах, гэсэнтэй нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллаж авлага үүсгэхгүй байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 5 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
А	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТШЗ	2		2					
2	Төсөл, хөтөлбөр								
3	ЗГТС	2		2					
4	ТТЗ	1	1			1			
5	ТЕЗ								
	НИЙТ	1	1	4		1			

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

